

TOPTECHNIEK IN BEDRIJF IN REGIO GELDERSE STEDEN

DATUM: 12 MEI 2015

ACHTERGROND

Het project Samen sterk in Bèta Techniek is een initiatief van de Gelderse ROC's: Rijn IJssel, ROC A12, Graafschap College, ROC Rivier en ROC Nijmegen. Deze ROC's willen samen met het vmbo en het bedrijfsleven hun krachten bundelen om ervoor te zorgen dat er in de toekomst voldoende technische vakmensen worden opgeleid: samen sterk!

Samen sterk in Bèta Techniek betreft zowel de vakmanschapsroute als de technologieroute. Binnen de gezamenlijke aanpak is gekozen voor vier verschillende pilots, die in de eigen subregio het meeste kans op succes bieden. Samen sterk in Bèta Techniek biedt de mogelijkheid om te leren van elkaars *best practices* en daarmee de kwaliteit van inspanningen te verbeteren. Bovendien levert de gezamenlijke aanpak ook informatie die kan leiden tot een nog betere verdeling van acties en activiteiten rond de bevordering van het technisch onderwijs in de regio.

De instrumenten, kennis en ervaringen die opgedaan worden bij deze pilots komen ter beschikking van de andere ROC's en hun aanleverende VO-scholen. Op deze wijze kan in korte tijd veel ervaring worden opgedaan met de verschillende vormen van doorstroomroutes.

SAMENWERKING IN DE REGIO GELDERSE STEDEN

In de Gelderse Steden is voortgebouwd op reeds bestaande overlegstructuren van het onderwijsveld. Het Bestuurlijk Overleg Gelderse ROC's, waarin besturen onderling afstemmen, en het RxH overleg (breder dan alleen techniek, en met betrokkenheid van de HAN Hogeschool) als stuurgroep waren logische gremia om de organisatie en uitvoering van Toptechniek In Bedrijf in te incorporeren. Bij het inrichting van Tib bleek dat het RxH Techniek overleg dat als Stuurgroep fungeerde voor Tib te weinig flexibel was om effectief op resultaten te kunnen sturen, met name door de lage vergaderfrequentie. Om te voorkomen dat zaken te lang onbeantwoord blijven en onnodig vertraging gaat ontstaan, is daarom een dagelijks bestuur ingericht, bestaande uit de directeuren sector techniek van de verschillende deelnemende ROCs (ROC Rijn-IJssel, ROC Nijmegen en ROC A12).

Er wordt in de regio goed samengewerkt tussen de ROC instellingen en er is sprake geweest van een kentering in de houding van de verschillende instellingen: in plaats van vanuit een concurrentiepositie, is langzaam maar zeker een gevoel van gezamenlijk belang ontstaan, waarmee ruimte is gecreëerd om over de grenzen van de eigen instelling heen te kijken en gezamenlijk regionale uitdagingen aan te gaan.

De nadruk in de samenwerking ligt sterk op de ROCs. Samenwerking met VMBO instellingen krijgt met name gestalte in de uitvoering van onderwijsprogramma's en innovaties. Structurele samenwerking met het bedrijfsleven is op programma niveau ook niet of nauwelijks aan de orde. ROCs hebben hun eigen kring van VMBOs en bedrijven, er is voornamelijk geen beweging op gang gekomen om dat op regionaal niveau anders te gaan structureren. In de RIF aanvragen van de Gelderse ROC's wordt wel nadrukkelijk aandacht besteed aan het structureren van de samenwerking met het regionale bedrijfsleven.

De uitvoering van Tib in de Gelderse Steden is opgedeeld in vier pilots, die elk door een afzonderlijke ROC worden getrokken en uitgevoerd. Daarmee ontstaat scherpere op taken en verantwoordelijkheden, maar ook een zekere mate van 'gescheiden paden'. Deze scheiding is een afgeleide van de onderlinge 'concurrentie' waar sprake van was bij aanvang van het project.

MACRODOELMATIGHEID

Voorafgaand aan deelname aan het Tib was er in het Gelderse al overleg over aspecten van macrodoelmatigheid. Er zijn stappen gezet op dit vlak, zo is er een analyse gemaakt (een nulmeting) naar het opleidingsaanbod en missie van elk van de Gelderse ROC's in de sector techniek. Dit moet op den duur leiden tot afspraken over macrodoelmatigheid voor het technisch onderwijs in Gelderland. Deze ontwikkeling is niet ingezet vanuit het Tib programma, maar heeft wel een bijdrage geleverd in de verandering van mindset dat gemeenschappelijkheid en samenwerking nodig is om te overleven.

VAKMANSCHAPSRROUTE

Twee pilots zetten in op de ontwikkeling van de vakmanschapsroute. In pilot 2 is de vakmanschapsroute redelijk doorontwikkeld. Een beperkt aantal leerlingen is ingestroomd. Resultaten worden behaald en het bedrijfsleven is betrokken. In de tweede pilot wordt een reële bedrijfsopdracht voorgelegd aan leerwerkteams van VMBO-MBO leerlingen. Leerervaring hiervan is dat het goede manier is, die echter ook erg arbeidsintensief. Pilot 3 is een groot succes. De doelstelling is ruimschoots behaald (doelstelling was 120 leerlingen, zijn er 200 geworden). Ook zijn er circa 80 bedrijven betrokken geweest.

TECHNOLOGIEROUTE

In het kader van Samen Sterk in Betatechniek zijn twee succesvolle fasttracks ontwikkeld in de sectoren automotive en ICT en Duurzaamheid. Kenmerk van een fasttrack is dat het traject mbo-hbo wordt verkort van 8 jaar naar 6 of 7 jaar. Een gedeelte van het hbo-programma wordt al op het mbo doorlopen. In het algemeen heeft de gediplomeerde mbo-er in een fasttrack tevens de propedeuse van het overeenkomstig hbo behaald. Het bedrijfsleven is betrokken en georganiseerd door middel van het 'vrienden van ICT' netwerk.

Om toevoer naar het mbo te verzekeren is daarnaast voor beide fasttracks een loopbaanoriëntatieprogramma voor het vmbo ontwikkeld. Dit geeft een brede kijk op techniek en verleidt de vmbo-leerling de opleiding verder te vervolgen in de techniek. Er vindt een uitgebreide kennismaking met het technisch bedrijfsleven plaats en er zijn speciale toolkits ontwikkeld voor het vmbo. Delen van het oriëntatieprogramma (bijvoorbeeld de toolkits) zijn bruikbaar als keuzedelen in het curriculum van het vernieuwd vmbo.

BETROKKENHEID BEDRIJFSLEVEN

Structurele samenwerking met het bedrijfsleven vindt plaats op het niveau van de individuele ROC's. Elke ROC heeft overleggen met vmbo-scholen en bedrijven die deel uitmaken van het regionale netwerk van elk ROC. In de pilots wordt het bedrijfsleven betrokken bij de uitvoering van de pilots, met mensen en middelen. Bedrijven

stellen deskundigheid ter beschikking, en geven waar nodig de gelegenheid om in praktijkgetrouwe situaties te oefenen. Vanuit de ROC's vraagt dit om constant te investeren in de relaties die er zijn met het bedrijfsleven.

PROFESSIONALISERING DOCENTEN

Er is geen sprake van een regionaal professionaliseringsprogramma voor docenten in de Gelderse steden, maar er wordt op ad hoc basis geïnvesteerd in bijscholing van docenten op die onderwerpen die relevant zijn voor het inrichten van de technologie en vakmanschaproute. Zo zijn ICT docenten van het ROC Nijmegen en ROC A12 bijgeschoold op de HAN Hogeschool op het gebied van duurzaamheid. Voor dergelijke bijscholing blijkt bredere interesse te zijn. Deze aanpak kan worden verbreed naar ICT en electrotechniek en andere domeinen. Doordat docenten van het ROC en de HAN met elkaar in contact komen ontstaat ook onderling begrip en waardering voor verschillende onderwijsvormen, wat als smeerolie fungeert voor samenwerking in bredere zin.

GEZAMENLIJKE TECHNIEKPROMOTIE

In de regio Gelderse Steden was al voor de start van Tib sprake van een aanzienlijk aantal initiatieven op het gebied van gezamenlijk techniekpromotie, zoals Technovium, Technoplanet, Technopromo en Technieklokalen. Deze gezamenlijke inspanningen staan los van de projecten die onder Tib vallen, maar zorgen voor een stevige basis voor het breed uitdragen van een uitdagend en aantrekkelijk technisch onderwijsaanbod dat opleidt voor een dynamische sector met goede arbeidsmarktperspectieven.

BIJVANGST TOPTECHNIEK IN DE GELDERSE STEDEN

Een mooie bijvangst is de verandering in mindset van de verschillende onderwijsinstellingen in de regio in de afgelopen jaren. Waar in eerste instantie vanuit een sfeer van onderlinge concurrentie werd geredeneerd, is dit gewijzigd in een gezamenlijk optrekken met een bereidheid tot samenwerken. Dit vertaalt zich nu al in gezamenlijke RIF-aanvragen van projecten en in het onderlinge contact tussen bestuurders en het onderwijspersoneel. Ook is er groeiend begrip tussen het onderwijs en bedrijfsleven over (wederzijdse) mogelijkheden en beperkingen. Het Tib project heeft een positieve bijdrage geleverd aan deze verandering.

TOEKOMSTPERSPECTIEF

De samenwerking tussen de onderwijsinstellingen wordt hoe dan ook voortgezet. De verwachting richting de toekomst is dat steeds meer verticale en horizontale samenwerkingsverbanden gaan ontstaan. Dit is bijvoorbeeld nu al zichtbaar in de partijen die gezamenlijk een aanvraag indienen. De aandacht gaat hierbij uit naar het Regionaal Investeringsfonds MBO van de provincie.

In de toekomst, zo is de verwachting, kunnen producten die binnen het Tib programma zijn ontwikkeld toegepast worden in het vernieuwde VMBO. Concreet zijn de leerervaringen vanuit de Fasttracks zodanig dat deze in potentie verbreed kunnen worden naar andere opleidingen, sectoren of onderwijsinstellingen. Een genoemd voorbeeld is de opleiding ICT en electrotechniek.

BEST PRACTICE: FAST-TRACK ROUTE

In het kader van Samen Sterk in Betatechniek zijn twee succesvolle fasttracks ontwikkeld in de sectoren automotive en ICT en Duurzaamheid. Kenmerk van een fasttrack is dat het traject mbo-hbo wordt verkort van 8 jaar naar 6 of 7 jaar. Een gedeelte van het hbo-programma wordt al op het mbo doorlopen. In het algemeen heeft de gediplomeerde mbo-er in een fasttrack tevens de propedeuse van het overeenkomstig hbo behaald.

Om toevoer naar het mbo te verzekeren is daarnaast voor beide fasttracks een loopbaanoriëntatieprogramma voor het vmbo ontwikkeld. Dit geeft een brede kijk op techniek en verleidt de vmbo-leerling de opleiding verder te vervolgen in de techniek. Er vindt een uitgebreide kennismaking met het technisch bedrijfsleven plaats en er zijn speciale toolkits ontwikkeld voor het vmbo. Delen van het oriëntatieprogramma (bijvoorbeeld de toolkits) zijn bruikbaar als keuzedelen in het curriculum van het vernieuwd vmbo.